

Białystok, 24 .09.2014

dr hab. inż. Waldemar Rakowski
prof. nadzwyczajny
Politechnika Białostocka
Wydział Zarządzania

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
dla RADY WYDZIAŁU
ELEKTROTECHNIKI, ELEKTRONIKI, INFORMATYKI I AUTOMATYKI
POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

Tytuł rozprawy: Metodyka AADL projektowania rozproszonych systemów czasu rzeczywistego w autonomicznej platformie mobilnej

Autor rozprawy: mgr inż. Maciej Łaski

Praca doktorska mgra inż. Macieja Łaskiego ma charakter zaawansowanego technologicznie projektu inżynierskiego zawierającego oryginalne rozwiązania problemów naukowych związanych z zarządzaniem komputerowym autonomiczną platformą mobilną przeznaczoną do zadań wojskowych i paramilitarnych, w szczególności do wykonywania zwiadu i wykrywania min.

Mgr inż. Maciej Łaski był członkiem zespołu badawczego realizującego w Instytucie Informatyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej grant Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pt. „Autonomiczny robot pola walki przeznaczony do zadań zwiadu i wykrywania min”. Skonstruowany w ramach tego grantu robot jest produktem interdyscyplinarnym z zakresu automatyki, elektroniki, robotyki i informatyki. W rozprawie doktorskiej mgra inż. Macieja Łaskiego w sposób wyraźny wyodrębniono zarówno w sensie merytorycznym jak i ilościowym (procentowo) wkład Doktoranta w realizację robota, głównie w zakresie rozwiązań informatycznych.

Opis zawartości pracy

Rozprawa liczy 132 strony, składa się ze wstępu, 9 rozdziałów, podsumowania i obszernej

bibliografii.

We wstępie podano informację o granicie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego finansującym projekt i realizację robota, składzie zespołu badawczego, który zaprojektował robot i o oprogramowaniu robota liczącym około 200 tysięcy linii kodu w językach C, C++ i C#, z czego 30 % zostało wykonane przez Doktoranta.

W rozdziale 1 sformułowano cel i tezę pracy. Jako cel wyznaczono zaprojektowanie rozproszonego systemu czasu rzeczywistego zarządzania platformą mobilną posiadającą ściśle określone funkcjonalności. Postawiono tezę, że realizacja celu jest możliwa w oparciu o metodykę AADL, którą oferuje język służący do projektowania i analizy architektury oprogramowania i sprzętu systemów czasu rzeczywistego o nazwie Architecture Analysis & Design Language, opracowany przez Society for Automotive Engineers. Z dalszych części pracy wynika, że tezę sformułowano właściwie.

W rozdziale 2 scharakteryzowano komputerowe systemy czasu rzeczywistego, zagrożenia akwizycji danych w takim systemie i problemy czasowe w systemie rozproszonym.

Rozdział 3 poświęcono metodykom projektowania rozproszonych systemów czasu rzeczywistego, krótko charakteryzując metodykę AADL i inne takie jak MASCOT, HRT-HOOD, UML_RT, ROOM.

W rozdziale 4 przedstawiono definicje pojęć i symboli graficznych występujących w języku AADL.

Rozdział 5 opisuje funkcjonalności robota, jego główne parametry i model robota w języku AADL zdekomponowany na 8 modułów. Na stronie 51 zamieszczono schemat blokowy pokazujący opracowane algorytmy i ich autorów. Wyraźnie wyróżniono algorytmy opracowane, zmodyfikowane i zaimplementowane przez Autora rozprawy.

W rozdziale 6 opisano moduły wchodzące w skład systemu zarządzania robotem; zamieszczono diagramy w języku AADL poszczególnych modułów.

Rozdział 7 opisuje moduł będący systemem zarządzania napędem sześciokołowego robota. Zamieszczono diagram w języku AADL zarządzania silnikami, diagram procesu

uruchomieniowego na procesorze tsm320f28335 i diagram zarządzania pojedynczym silnikiem. Opisano zaprojektowane przez Autora rozprawy systemy zabezpieczenia silników robota. Przedstawiono algorytm kontroli trakcji i wykresy prędkości liniowej kół.

W rozdziale 8 opisano algorytmy dotyczące ramienia obserwacyjnego robota. Ramię ma cztery stopnie swobody i jest zarządzane w systemie rozproszonym. Przedstawione są poszczególne podsystemy zarządzania manipulatorem, diagram modelu zarządzania przegubem, diagram procesu realizującego algorytmy zarządzania przegubem. Zamieszczono algorytmy realizacji sterowania manipulatorem w układzie współrzędnych kartezjańskich i realizacji sterowania manipulatorem w trybie obserwacji obiektu.

Rozdział 9 poświęcony jest zagadnieniu lokalizacji robota mobilnego. Scharakteryzowano wykorzystany do lokalizacji robota algorytm nazywany ICP (Iterative Closest Point). Przedstawiono modyfikację tego algorytmu i jego implementację z wykorzystaniem drzewa KD. Zamieszczono wykresy porównujące czasy działania algorytmu ICP bez modyfikacji i z modyfikacją optymalizującą działanie algorytmu wykonaną przez Autora rozprawy. Wykresy te ilustrują znaczący wpływ modyfikacji na czasy obliczeń.

Pracę zamyka obszerna bibliografia, w której wymieniono wyłącznie pozycje cytowane w tekście rozprawy i podano strony na których cytowanie ma miejsce.

Uwagi ogólne

Styl, język pracy, jasność prezentacji, poza dość licznymi literówkami, nie budzi zastrzeżeń.

Prezentacja niektórych zagadnień wydaje się jednak zbyt encyklopedyczna. Uwaga ta dotyczy w szczególności rozdziału 4 noszącego tytuł „Metodyka AADL”, zajmującego 3,5 strony. Rozdział ten jest kluczowy w kontekście tytułu, celu i tezy rozprawy, i moim zdaniem, powinien być przedstawiony bardziej szczegółowo.

Autor rozprawy wykazał się dobrą znajomością zagadnień z nauk pokrewnych, w szczególności z zakresu fizyki i elektroniki.

Praca doktorska mgr inż. Macieja Łaskiego jest dobrym przykładem awansu naukowego poprzez

badania naukowe i realizację projektu o wysoko zaawansowanej technologii i o dużym znaczeniu dla nauk technicznych.

Zauważone usterki

- str. 11, „Unsigned integer 16 bits” przetłumaczono jako „szesnastobitowa liczba całkowita ze znakiem” i prawdopodobnie idzie o liczbę ze znakiem, gdyż dotyczy oznaczenia „int16”
- błędy w zdaniach na końcu str. 56
- błąd w zdaniu w drugiej połowie str. 62
- w środku str. 104 powinno być raczej „translacji” zamiast „transformacji”
- w opisie algorytmu ICP na str. 105 są nieścisłości we wzorach (9.1) i (9.3), jednakże w trakcie przygotowywania recenzji Doktorant przysłał mi poprawione wersje tych wzorów, podobnie wyjaśnił nieścisłości w oznaczeniach zmiennych na str. 106
- na końcu str. 114 zamieszczono informację, cytując: „Wyniki prac związanych z tematyką rozprawy zawarte zostały w 15 publikacjach naukowych w tym: jedna z listy Filadelfijskiej (Ostalczyk, Łaski i inni, 2013)”, ale trudno znaleźć tę pozycję w bibliografii rozprawy.

Uwaga terminologiczna

Na stronie 31 rozprawy użyto terminu „enkapsulacja”. W literaturze polskiej dotyczącej programowania obiektowego używany jest termin „kapsułkowanie”, który być może jest lepszym spolszczeniem terminu angielskiego „encapsulation”.

Główne, oryginalne osiągnięcia Doktoranta

Do głównych oryginalnych osiągnięć Doktoranta należą:

- projekt modułowego oprogramowania stanowiącego System Zarządzania Platformą Mobilną
- opracowanie algorytmu kontroli trakcji z optymalizacją zużycia energii i zasięgu mobilności robota
- opracowanie algorytmów realizujących intuicyjne sterowanie robotem
- modyfikacja algorytmu ICP w celu lokalizacji robota i przystosowanie go do działania na procesorach sygnałowych o niskiej częstotliwości taktowania i ograniczonym poborze mocy

- implementacja wybranych modułów funkcjonalnych Systemu Zarządzania Platformą Mobilną takich jak: zarządzania zasilaniem, sterowania ruchem sześciokołowego robota, sterowania ramieniem obserwacyjnym robota, lokalizacji i budowy mapy otoczenia robota

W realizacji powyższych zadań Doktorant wykorzystał metodykę AADL projektowania systemów czasu rzeczywistego i tym samym udowodnił postawioną na początku rozprawy tezę, że metodyka AADL umożliwia zaprojektowanie Systemu Zarządzania Platformą mobilną, gdyż robot został wykonany i przeszedł pomyślnie szczegółowe testy.

Podsumowanie

Rozprawa doktorska mgr inż. Macieja Łaskiego spełnia wymagania ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami, Dz. U. z 2011 r. Nr 84, poz. 455), w szczególności wymagania określone w artykule 13 ustęp 1 odnośnie oryginalności rozwiązań naukowych w zakresie informatyki w naukach technicznych. Jest pracą o charakterze projektowym, konstrukcyjnym i technologicznym i spełnia wymogi ustępu 3. Poprzez wyraźne wyodrębnienie z całości projektu robota indywidualnego wkładu Doktoranta w ten projekt spełnia wymogi ustępu 4 cytowanej ustawy.

W tym stanie rzeczy wnoszę o przyjęcie rozprawy doktorskiej mgr inż. Macieja Łaskiego i w przypadku spełnienia pozostałych wymogów związanych z przewodem doktorskim, proszę Wysoką Radę o dopuszczenie Go do publicznej obrony pracy doktorskiej.

Waldemar Ralski